

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Vesele praznike! — Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1897. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Vesele praznike!

Da izpolnimo prijateljsko in tovariško svojo dolžnost, želimo vsem dobrim prijateljem in prijateljicam, somišljenikom in somišljenicam, vsem tovarišem in tovarišicam prav vesele velikonočne praznike!

V najlepšem letnem času praznuje sveta cerkev Veliko noč, ta praznik vstajenja, praznik zmage resnice nad zlobo in krivico. Prirodne sile in moči, ki so spale v zemlji, so se začele zbujsati, in cvetoča mladost objema z mehкими rokami stvarstvo božje. Po toplen zraku se pretaka tok cvetičnih vonjev, in kipeče pesmi prirodnih pevcev poslušajo naše duše . . .

Kako nam vse to prija!

Kakor se je odprl pred več kot tisoč leti grob Zveličarjev, da je vstal iz njega čist in slaven kot največji zmagovavec, ki je zlomil celo blede smrti tilnik, tako se nam odpirajo ob teh veselih dneh duše, in iz njih vstajajo misli in želje, ki so nam bile zaspale, a so se prebudile v dobi, ko je zavladovalo v narodi mlado življenje.

Trpeli smo ob silni pezi žalostnega materialnega stanja, da smo obupavali sami nad seboj. Kar smo imeli lepih misli, vse so nam zamrle, kar smo imeli dobrih želj, vse so nam pospale. Ker nam pa je z zadnjo regulacijo naših plač zajamčena lepša bodočnost, so vstali mrtveci v naših dušah in živé, kot so živeli pred smrtjo!

In kaj mislimo, kaj želimo?

Mislimo — celo prepričani smo — da je naše učiteljstvo od svojega početka pa do danes toliko napredovalo, da ne moremo z besedo dovoljno označiti tega napredka. In da bo v bodočnosti napredovalo še bolj, to se nam zdi umevno samo ob sebi. Tisto slabo mnenje, ki je nekdanj vladalo v najboljših, najomikanejših krogih o našem učiteljstvu, se umika spoštovanju, ki se mu bo končno umeknilo popolnoma. Danes nam je prijatelj vsak, kdor ima razum in srce, kdor pa nima tega, ni z nami, a ni nam ga žal!

Ne moremo si kaj, da ne navedemo tu besed, ki jih je zapisal slovenski dnevnik kmalu po regulaciji naših

Knjige „Slovenske Matice“ za l. 1897.

Slovenske narodne pesmi. Uredil dr. K. Štrelkelj. — III. snopič (pola 25 b—37.) — Neprecenljive bisere najčistejše poezije hranijo slovenske narodne pesmi. V njih se kaže jasno značaj našega naroda, njegovo mišljenje in čustvovanje — skratka: njegova duša! V ta III. snopič, ki obsega 270 pesmi, je sprejel marljivi gospod urednik narodne pesmi nabožnega značaja. Govore nam te pesmi o Sinu božjem in njegovi materi, o mnogih svetnikih in svetnicah, o raznih dogodkih iz svetega pisma, o smrti, o duši in o drugih stvareh, ob katerih je razmišljal narodni pevec večno bitje in žitje . . .

Nekatere izmed pesmi tega snopiča so neizrečne lepote. Tu nam poje narodni pevec o trpljenju božjih služabnikov, tam opisuje v živahnih besedah kak vesel dogodek. Zdi se nam ob teh narodnih pesmih, kakor bi prebiral molitveno knjigo, ki je pisana v zvonečih, polnih verzih . . .

Iz vseh zveni milota in mehkoba, ki je jasen znak notranjega življenja našega naroda, med katerim so se porodile v tem snopiču zbrane pesmi.

O slovenskih narodnih pesmih bo mogoče izpregovoriti kaj več šele takrat, ko bo dovršil gospod urednik težko in obsežno delo. Do takrat pa jih čitajmo in proučujmo!

—n—

Letopis „Slovenske Matice“ za leto 1897. — Uredil Anton Bartel. Strani 338. — V „Letopisih“ priobčuje „Slovenska Matica“ razne spise zgozlj znanstvene vsebine. Tako imajo naši zgodovinarji in slovstveniki vsako leto na razpolago dokaj prostora svojim razpravam, in tako ustreza „Matica“ tudi onim svojim društvenikom, ki jih zanima tako berivo.

Letošnji „Letopis“ so založili z velezanimivo vsebino priznani naši pisatelji: dr. Franc Kos, Ivan Steklasa, dr. Janko Pajk, Ivan Vrhovec, dr. M. Murko in R. Perušek.

Dr. Franc Kos opisuje v svoji razpravi našo domovino, kakoršna je bila pred prihodom Slovencev — torej v rimski dobi. V prvem delu opisuje pokrajine Norik, Pannonio, Histrio in Venetio ter določa njih meje. Drugi del nam kaže razne ceste, ki so križale te pokrajine, v tretjem delu pa piše Kos o njih topografiji.

plač.*) Slovejo tako: „Kdo je torej izboljšal plače Kranjskemu učiteljstvu? — Zavestno lahko rečemo, da vera in prepričanje, ki ga goje danes vsi naši deželni poslanci o vitalni potrebi ljudske šole, o delovanju, sposobnosti in vnemi našega učiteljstva, ki ni izgubilo tudi v hudih časih čistega kruhorstva navdušenja do plemenitega svojega dela!“

To je res in tudi prav! Učiteljstvo naše to dobro ve, zato je lahko ponosno, da mu je pridobilo prijateljev njegovo delo. Spoštujejo in cenijo pa samo tisto delo, ki je dobro, plemenito in koristno. S popolnim prepričanjem lahko rečemo, da — najsi se ločimo med seboj v tem ali onem, najsi smo si baš v zadnjem času nekoliko navzkriž učitelji in učiteljice — edini pa smo vsi v izvrševanju svojih dolžnosti, smo zavedni v visokem svojem zvanju, imamo trdno vero v lastno moč in vemo, da smo narodu slovenskemu prepotreben stan, ki mu odpira ne-usahljive vire koristnega znanja, vire morale in značajnosti, a pred vsem vire one tople ljubezni, ki veže naš rod na rodno zemljo, one ljubezni in vere, ki sta najdražji svetinji našega ljudstva.

Želimo pa iskreno, da bi nam pridobivalo naše delo več in več prijateljev, da bi izginilo vsako nasprotstvo, ki je v zavoro napredovanju ljudskega šolstva. Ljudsko šolstvo pa bo napredovalo tudi bolj in bolj, če je jak faktor, ki deluje v njem. A ta je močan, če je združen tesno v dobrem prijateljstvu, v pravem tovarištvu. Ceniti se mora sam in spoštovati se mora. Spoštuj se, da boš spoštovan!

Ne mislimo tukaj ljubezni in spoštovanja do osebnosti, temveč mislimo ljubezen in spoštovanje do stvarnosti. In ta poslednja prisili mislečega človeka dostikrat, da se zataji in kroti. Ne sluša pameti, ampak sluša glas srca, ali se pa upre srčni želji in se uda razumu. Vselej pa pazi, da ne trpi stvar zaradi osebe.

Bodimo stvarni vsi — vselej!

*) „Slovenski Narod“ z dne 2. sušca t. l.

Ivan Steklasa opisuje na 73. straneh z znano spretnostjo in natančnostjo življenje in samoljubno stremljenje Ivana Vajkharda Turjaškega, ki je umrl — pregnan s cesarskega dvora — osamel l. 1677. na svoji posesti v Žuženberku.

O jedru tragedije in drame razpravlja dr. Janko Pajk, ker se je namenil podati „nekoliko svojih in tujih estetičnih opazk slovenskemu občinstvu, posebno našim mladim nadepolnim dramatikom, kateri čutijo moč in ogenj v sebi, poizkusiti svoje peroti v dramatičnih igrah bodisi kot pisatelji, bodisi kot igravci . . .“ V tem spisu piše Pajk o dramatikih Aristotelu, Gottschalu, Schillerju in Shakespearu (Henrik V.) Najznamenitejši stavek te razprave je citat Shakespearov iz III. dejanja „Hamleta“: „Namen dramatične igre je bil in je: prirodi podajati takorekoč zrcalo, pokazati kreposti nje lastne poteze, sramoti nje lastno sliko, stoletju in telesu časa vtisk njegove lastne podobe.“

Učitelje bo gotovo najbolj zanimal temeljiti sestavek prof. Ivana Vrhovca o francoski ljudski šoli na Kranjskem. V I. delu opisuje Vrhovec ljudske šole ob prihodu Francozov, v II. delu pa ljudske šole po francoski urav-

In ko bomo v teh dneh nekoliko počivali od naporenega šolskega dela, naj nas objame dobri duh, ki veje zdaj nad prirodo in ki pošilja sončne žarke k zemlji, da ji mladá staro lice!

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

N.

Državno denarstvo.

1. Davkarstvo.

Državno gospodarstvo nam kaže razmerje državnih dohodkov in stroškov, porabo ali pokritje zbitnega prebitka ali primankljeja. Državne dohodke in stroške delimo v redne in izredne. Redni dohodki in stroški se ponavljajo redno vsako leto, izredni pa v izrednih slučajih.

Najvažnejši državni dohodki našega cesarstva so davki, manjši so dohodki državne imovine in državnih naprav. Državni imovini pripadajo državna posestva ali domene. Državnim napravam pa prištevamo državne rudnike in plavže, peneznice, državne železnice, pošte, brzojave in telefone. Nadalje imamo še regale ali koristne vladarske pravice, to so obrtne reči, katerih izvršitev je izključno pridržana državni vladi. Regalom pripadajo: Vladarsko pravo novceköva, solno samotrštvo, samotrštvo s tobakom, pošte in loterijski dohodki. Četudi dobiva država iz državne imovine, državnih naprav in regalov velike svote, vendar so glavni vir državnih dohodkov davki.

Zategadelj je velike važnosti za vsakega državljana, da pozna davčne zakone, ki mu nalagajo velika bremena. Treba poznati te zakone tudi zaradi tega, da vemo, kake dolžnosti nam nakladajo davčni zakoni, sicer bi lahko večkrat tudi plačali preveč ali ne o pravem času. Dostikrat nam dajejo davčni zakoni tudi olajšave, za katere se pa moramo sami brigati, da jih dobimo. Posebno

navi. A ljudska šola na Kranjskem je uživala le malo časa dvomljive dobrote francoske vlade, zakaj umrla je že v tretjem letu svojega žalostnega životarjenja.

Dr. M. Murko nam podaja na straneh 162—225 znamenito študijo o delih slavnega pesnika „Slávy Dcere“ in preroka slovanske vzajemnosti — Jana Kollára. Delo Murkovo je tako, da ne čutimo potrebe, niti zmožnosti, da bi pisali o njem kaj več.

V „Biblijografiji slovenski“ razvija v natančnem seznamku prof. R. Perušek sliko slovenskega knjištva od 1. prosinca do 31. grudna l. 1896. Končno čitamo vestno poročilo o delovanju „Slovenske Matice“ v dobi od 1. grudna 1896 do 30. listopada 1897. Poročilo je sestavil tajnik „M. Sl.“, E. Lah. Priča nam pa, kako vrlo napreduje naš prvi literarni zavod, napreduje — bi dejali — duševno, gmotno in telesno. Saj nam je dala „Matica“ letos za borna 2 gld. sedem krasnih knjig, ima skupnega imetja 91.485 gld., in število „Matičarjev“ je naraslo na 2880 — za 151 več, nego jih je bilo l. 1896. Izmed učiteljstva je štela „Matica“ v preteklem letu 343 členov. V bodoče naj se vsa ta števila podvoje in potroje!

pri novem davčnem zakonu z leta 1896. imajo davkoplačevalci velik vpliv pri obdačevanju.

Razločujemo neposredne (direktne) in posredne (indirektne) davke.

a) Neposredni davki.

Neposredni davki se ločijo v realne ali stvarne davke in v personalne ali osebne davke.

Realnim ali stvarnim davkom prištevamo: Zemljarino, hišni razredni davek, domarino in 5% davek od donosa hišnega davka začasno oproščenih poslopij.

Zemljarino ali tudi zemljiški davek odmerjajo z 22,7% od katastrskega čistega doneska rodovitnega zemljišča. Čisti donesek določa cenilna komisija za dobo petnajstih let. Po preteku te dobe se obnovi cenitev. Zadnja cenitev katastrskega čistega doneska se je vršila leta 1897.

Hišni razredni davek odmerjajo po postavno določeni tarifi z ozirom na število za stanovanje pripravnih prostorov v hiši. Tarifa ima XVI razredov. V XVI. razred z najnižjim davkom na leto 1 gld. 50 kr. spadajo poslopja, ki imajo le jeden za stanovanje pripraven prostor, v XV. razred z davkom 1 gld. 70 kr. poslopja, ki imajo dva, v XIV. razred z davkom 2 gld. 10 kr. poslopja, ki imajo tri za stanovanje pripravne prostore itd. Davek se zvišuje le polagama.

Domarino ali hišni najeminski davek, odmerjajo po najemščini od poslopij, katera so deloma ali popolnoma v najem oddana. V glavnih in v nekaterih večjih mestih znaša davek 26²/₃% v drugih krajih pa samo 20% od čiste najemščine. Čista najemščina se dobi, če se od svote kosmate najemščine odbije v prvem slučaju 15%, v drugem pa 30% za troške, ki jih hišnim posestnikom poročujejo poprave na poslopijih. Za prazna nastala stanovanja v hiši se lahko izposluje odpis davka. Prošnjo na dotično davčno oblast (okrajno glavarstvo, davčno administracijo) je uložiti najkasneje v štirinajstih dneh potem, ko se je stanovanje izpraznilo, oziroma ko je potekla doba, za katero je bilo stanovanje oddano v najem.

5% davek, ki ga je plačevati od donosa hišnega davka začasno oproščenih poslopij, odmerjajo ravno tako po čisti najemščini. Hišnega davka, in sicer domarine kakor tudi hišnega razrednega davka, se oproščajo čisto novo zgrajena, ali pa podrta in na novo zgrajena, ali pa samo prezidana poslopja in njih novi deli redoma za dobo dvanajstih let. V izvanrednih časih, kakor na primer v Ljubljani vsled velikonočnega potresa leta 1895., podaljšajo to dobo tudi na delj časa.

Zemljarina in hišni razredni davek se plačujeta v mesečnih, domarina in 5% davek pa v četrletnih obrokih. Če nisi davka plačal najkasneje v 14 dneh po zapalem roku, treba je plačati zamudne obresti, to pa le tedaj, če presega davčna dolžnost za isto vrsto davka svoto 50 gld. na leto.

Odmerjanje realnih davkov po dosedanjih določbah ne ugaja več popolnoma, zato se bodo ti davki bržčas nekoliko preosnovali, oziroma znižali.

Personalnim ali osebnim davkom prištevamo: Splošno pridobnino, pridobnino od podjetij, ki morajo javno polagati račune, rentnino, osebno dohodnino in plačarino. To so davki, katere so vpeljali z novim davčnim zakonom z

dne 25. vinotoka 1896, začenši z letom 1898. Doslej smo imeli le dvoje vrst osebnih davkov, obrtarino in dohodarino. V teku časa se je pokazalo, da davčno breme ni povsem enakomerno po davčni zmožnosti davkoplačevalcev razdeljeno. Treba je bilo torej novih zakonskih določb, da se doseže bolj pravično obdačenje raznih vrst dohodkov in prejemkov, obrta in opravil. Zategadelj so dosedanji dohodninski davek odpravili in pridobninski ali obrtniški davek predrugačili. Na novo pa so vpeljali rentni davek in osebni dohodninski davek, h kateremu poslednjemu spada tudi davek od višjih službinskih plač.

Do sedaj so imeli pri obdačevanju obrtnij in osebnih dohodkov dokaj vplivno besedo takozvani zaupni možje. Navadno se je odmerjal davek na podlagi njih izpovedb samih in le tu pa tam se je poizvedavalo o dohodkih dotičnega davčnega zavezanca pri političnih krajnih uradih. Zadnjo besedo pri določevanju davka je imela vedno dotična davčna oblast, ki je tudi predpisovala davek. Davkoplačevalci sami pa niso imeli nikakega vpliva pri odmerjanju in izterjevanju davka, in čule so se mnogokrat pritožbe, da davki niso pravično razdeljeni ter da se s pristranostjo postopa pri odmerjanju davka. Po novem zakonu pa imajo pri obdačevanju velik vpliv davkoplačevalci, ker ti razdeljujejo med seboj davek in določujejo davčno svoto za posameznika. To velja zlasti pri splošni pridobnini, pri osebni dohodnini pa tudi v toliki meri, v kolikor davkoplačevalci sodelujejo pri izpraševanju davčnih napovedb. Zastopstvo svoje imajo davkoplačevalci v davčnih komisijah.

Reforma osebnih davkov je pa tudi omogočila olajšave pri realnih davkih. Tako določa novi davčni zakon, da se že z letom 1898. dovoljuje pri zemljarini, hišnem razrednem davku in pa pri domarini 10% popusta na davku. Če se osebni davki dobro obnesó, se zviša ta odstotek še do 15 pri zemljarini in do 12¹/₂ pri hišnih davkih.

Splošno pridobnino je smatrati za skupen davek. Zakon natančno določa svoto, katero morajo skupaj plačevati vsi davčni zavezanci, katere zadene dolžnost plačevanja splošne pridobnine v državnem zboru zastopanih kronovin in dežel. Ta svota (zakon jo imenuje pridobninsko glavno svoto), ki znaša za leto 1898. 17,732.000 gld., se razdeljuje po davčni zmožnosti, oziraje se na predpise ravno prešlega leta, na posamezne kronovine in v vsaki kronovini na tako zvane naredbene okraje. Te dele imenuje zakon kontingente in vsled tega to splošno pridobnino tudi kontingentirani davek ter ga razločuje od neke druge vrste splošne pridobnine, o kateri pozneje izpregovorimo.

Obdačevanje se zvršuje v štirih pridobninskih razredih. V prvi razred so uvrščeni tisti davčni zavezanci, katerih davčna dolžnost znaša več kot 1000 gld. na leto; v drugi razred tisti, katerih davčna dolžnost znaša več kot 150 gld., a ne več kot 1000 gld.; v tretji razred tisti, katerih davčna dolžnost znaša več kot 30 gld., a ne več kot 150 gld.; v četrti razred pa vsi drugi davčni zavezanci, katerih davčna dolžnost ne znaša več kot 30 gld. na leto. Priredbeni okraji za prvi in drugi razred se skladajo z okraji trgovinskih in obrtnih zbornic, naredbeni okraji za tretji in četrti razred pa so mesta, ki imajo več kakor 20.000 prebivalcev, in pa politični okraji. Davčni zavezanci slehernega pridobninskega razreda snujejo v vsakem priredbenem okraju za se davčno družbo.

Za vsako davčno družbo je postavljena posebna pridobninska komisija. Komisija določuje slehernemu členu davčne družbe po njegovih razmerah, to je po srednjem dohodku njegovega obrta, opravila ali podjetja v zadnjem letu, katero se šteje vedno od 1. mal. srpana do 30. rožnika, davčni postavek. Svota davčnih postavkov se primerja z družbinim kontingentom. Če je ona večji kakor ta, se vsi davčni postavki primerno zmanjšajo; če je ona manjša kakor ta, pa vsi primerno zvišajo. Tako popravljene davčni postavki končno predočujejo zneske, ki jih morajo posamezni davčni zavezanci kot splošno pridobnino davčnemu erarju plačevati.

V pridobninske komisije voli polovico členov in njih namestnikov finančni minister, polovico pa jih volijo davkoplačevalci iste družbe iz svoje srede. Predsednika in njegovega namestnika voli finančni minister. Voliti smejo samo tisti pridobninski zavezanci moškega spola, ki so dokončali 24. leto svoje dobe ter uživajo vse državljske in politične pravice. Člani komisije volijo se za dobo štirih let. Volitev smejo odklanjati samo udje državnega in deželnega zbora, starci nad 60 let, telesno pohabljeni in tiste osebe, ki so pri kaži davčni komisiji bile člani v zadnjih štirih letih.

Poleg pridobninskih komisij je v vsaki kronovini pridobninska deželna komisija. V to komisijo voli polovico členov in njih namestnikov tudi finančni minister, polovico pa deželni odbor. Poleg teh voli enega člana tudi trgovinska in obrtna zbornica. Predsednika in njegovega namestnika voli finančni minister. Pridobninska deželna komisija odločuje o prizivih proti odmerjanju davčnega postavka, proti zabranitvi oproščenja pridobnine i. dr.

Splošno pridobnino plačuje vsak, ki v naši državni polovici izvršuje kak obrt ali se peča z opravilom in podjetjem, ki mu donša dobičke. Vendar pa so izvzeta podjetja, ki morajo polagati javno račune, službeniki glede službenih prejemkov i. dr. Splošne pridobnine oproščeni so nadalje najemniki v zakup oddanih zemljišč in gospodarstev, če jih sami in k večjemu še s svojo rodino obdelujejo, oziroma oskrbujejo; potem delavke, ki se pečajo z navadnimi ročnimi izdelki, dijaki glede zasebnega pouka in sploh sleherni človek, katerega postranski zaslužek s kakim obrtom ali opravilom ne znaša na leto več kot 50 gld. Splošno pridobnino plačujejo torej večinoma obrtniki, veleobrtniki, trgovci, zdravniki, odvetniki, notarji, rudokopi, podjetniki i. dr.

Priredbena doba traja po dve leti. Da se odmeri splošna pridobnina, mora vsak, ki izvršuje kak obrt, kako opravilo ali podjetje, donšajoče dobiček, polagati v postavno določenem roku svojo pridobninsko izjavo, ali pismo ali ustno, pri davčnem oblastvu prve instance ali pri davčnem uradu, v katerega območje spada. Rok določa deželna finančna oblast, ki ga javno naznanja. To, kar je predmet izjave, je razvideti natančno iz dotičnih tiskanih obrazcev, katerih je dobiti pri vsakem davčnem oblastvu ali uradu.

Za vsako davčno družbo se napravi pridobninski upisnik (register), v katerem so razvidni posameznim davčnim zavezancem odmerjeni davčni postavki. Ta vpisnik je skozi 14 dni na pregled davčnim zavezancem, katerim je potemtakem prilika dana, da se osebno prepričajo, kako se je ž njimi in kako z njihovimi sodrugi pri odmerjanju davčnega postavka postopalo.

Pridobnino je plačevati za vsako četrletje 1. prosinca, 1. mal. travna, 1. mal. srpana in 1. vinotoka naprej. Vsak davčni zavezanec dobi svoj plačilni nalog, v katerem se podrobno navaja predpisani davčni znesek, davčni urad, kamor je pridobnino vplačevati in vse druge okolnosti, nanašajoče se na davčno dolžnost in pravico pritožbe. Priziv zoper naloženo davčno dolžnost, zoper odreko zahtevane davčne prostosti, zoper odmerjanje davčnega postavka ali kraj predpisa, zoper pričetek obdačenja ali zoper določitev pridobnine je polagati pri davčnem oblastvu v 30 dneh po vročitvi plačilnega naloga. Kdor še le na novo prične s kakim splošni pridobnini podvrženim obrtom, opravilom ali podjetjem, mora to že prej ali vsaj takoj s pričetkom izvrševanja javiti davčnemu oblastvu. Takisto mora davčni zavezanec ob pravem času zglasiti davčnemu oblastvu opustitev obrta, opravila ali podjetja, če hoče, da se takoj odveže davčne dolžnosti. Naznaniti mu je to najkasneje v 14 dneh. Uradoma se izbriše predpis davka, če je davčni zavezanec umrl ali pa izginil, tako da ga več kot leto dni ni nazaj. Deželna finančna oblast ima pravico, odpisati pridobnino za eno, ali več četrletij vsled občutljivih nezgod, ki so zadele davčnega zavezanca po smrti in bolezni v rodbini, po požaru, povodnji i. dr.

Za pridobnino velja zakonito zastavna pravica erarjeva s prednostjo pred zasebnimi zastavnimi pravicami na nepremičninah, katere se popolnoma ali vsaj večinoma porabljajo v svrhu obrta, opravila ali podjetja s pridobnino obdačenega. Ta prednostna pravica pristojna, erarju brezpogojno za davek, ki ni še delj kakor eno leto in šest mesecev na dolgu, pri starejših zaostankih pa je taka pravica odvisna od tega, da se ni zaostanek pozneje kakor tekom prvega leta svojega obstoja zavaroval v javni knjigi.

Sejmarji in krošnjarji plačujejo za svoj (obhodni) obrt posebno pridobnino, ki se ne všteta v družbeni kontingent. Obdačujejo jih po obsegu njihovega obrta in tega srednji donosnosti.

Za priredbo splošne pridobnine razkazuje zakon sledeče davčne postavke:

1 gld.	50 kr.	10 gld.	36 gld.	90 gld.
2	"	12	40	100
2	50	15	45	120
3	"	18	50	140
4	"	21	55	160
5	"	24	60	180
6	"	28	70	220
8	"	32	89	260

Sejmarjem in krošnjarjem pa se odmerja davek tako-le: Za podjetnika samega in za vsakega pomočnika po 1 gld. 50 kr. do 15 gld. in za sodelujočo živino po 3 gld. do 32 gld.

Pridobnina od podjetij, ki morajo polagati javno svoje račune se odmerja in predpisuje po posebnih za to veljavnih določbah. K tem podjetjem prišteva davčni zakon zlasti delniške, rudarske in zavarovalne družbe, javne kreditne zavode, državne železnice, zadruga, hranilnice in posojilnice. Zakon določa, katera izmed teh podjetij so z ozirom na njih zlasti dobrodelni namen davka popolnoma prosta in katerim izmed njih se dadó olajšave. Tista podjetja, ki niso davka popolnoma oproščena ali pa se jim ni dalo olajšav, se obdačujejo z 10% čistega dobička. Pri vzajemnih zavarovalnicah znaša davek 0.1% od čiste letne zavarovalnine, pri hranilnicah

se davek odmerja z 3°/_o od čistega dobička, ki ne znaša več kot 10.000 gld. na leto; če pa več znaša, s 5°/_o do 100.000 gld., če še več znaša, s 7¹/₂^o/_o do 200.000 gld. in če znaša še več, s 10°/_o. Pri obrtnih in gospodarskih zadrukah in pa pri posojilnicah obdačujejo od prvega tisočaka čistega dobička le tri desetinke tega dobička, od nadaljnjih zneskov pa pet desetink. Ako na ta način znižani čisti dobiček ne presega svote 600 gld., se vzame za davek 8⁵/_o, drugače pa 10°/_o te svote. Čisti dobiček je vedno le tisti, ki ga izkazuje računski zaključek, oziroma bilanca ravno prešlega leta. Vender pa se pri tem dobičku v nekaterih slučajih tudi ne vpoštevajo dohodki in troški posebne vrste. Te dohodke in troške podrobno našteva zakon.

V svrhu odmere davka treba je vlagati napovedbe pri davčnem oblastvu. Napovedbi imaš vlagati vsako leto takoj, vsaj pa najkasneje v 14 dneh po odobrenju računskega zaključka in bilance za minulo leto in tudi ne pozneje kot po preteku šestih mesecev po minulemu upravnem letu, ne oziraje se na to, če se je računski zaključek že odobril ali ne. Napovedbi priloži popolno bilanco in računski zaključek ter morebitno poročilo o poslovanju minulega upravnega leta. Davčno oblastvo odmerja davek ter izdava plačilni nalog. Priziv proti odmeri davka je dopusten na deželno finančno oblast. Pridobnino je vplačevati v štirih obrokih 1. prosinca, 1. mal. travna, 1. mal. srpana in 1. vinotoka. O novonastalih podjetjih je zaradi odmere davka obveščati v 14 dneh dotično davčno oblastvo. Isto velja zaradi odpisa davka, če je podjetje prenehalo. Prednostna zastavna pravica pripada erarju glede tega davka ravno tako kakor glede splošne pridobnine.

Rentnino plačujejo tisti, ki dobivajo iz imovinskih predmetov ali pravic dohodke, od katerih se ne jemlje niti zemljarina, niti hišni davek, niti pridobnina, niti plačarina. Taki dohodki so: Obresti od državnih in deželnih obveznic, od deželnih, okrajnih in občinskih posojil, potem od vseh drugih javnih in zasebnih posojil ali terjatev ne glede na to, ali so se izdale o njih zadolžnice in menice ali ne, ali so zavarovane ali ne; dalje obresti od jamčevin, zalog, hranilnih ulog, zastavnic, zakupnin, potem takozvane rente, to so prejemki, ki jih izplačujejo začasno ali dosmrtno zavarovalnice, oskrbovalnice in pokojninske blagajnice; dalje dedne rente, dosmrtni užitki ali preživitki, prejemki iz pravic do užitkov, iz služnostij, iz zemljiških bremen i. t. d. Rentnine pa so oproščene obresti od hranilnih ulog pri poštni hranilnici, obresti državnih obveznic, ki so po zakonu z dne 20. rožnika 1868. l. obdačene, potem obresti cele vrste drugih državnih, deželnih, občinskih obveznic, zadolžnic, zastavnic javnih in družbinih podjetij. Končno so rentnine oproščene vse tiste osebe, katerih prejemki na omenjenih dohodkih zase ali skupno z drugimi dohodki ne presegajo svote 600 gld. na leto.

Rentnino odmerjajo vsako leto. Stalni prejemki se obdačujejo od svote, katero so dosegli v ravno minulemu letu, premenljivi pa po poprečnem znesku zadnjih treh let. Rentnina znaša 10°/_o od obresti državnih, deželnih in občinskih obveznic, javnih in zasebnih posojil oziroma tirjatev, katere tega davka sploh niso oproščene, 3°/_o od zakupnin, 1¹/₂^o/_o od obresti hranilnih ulog pri občinskih in društvenih hranilnicah, zadrukah in posojilnicah, 1¹/₂^o/_o od obresti zastavnih listov vzajemnih zavodov, 2°/_o od vseh drugih, temu davku podvrženih dohodkov. Rentnina se plačuje na dvojni način. Ali jo odteguje dolžnik sam že pri izplačilu dotičnih prejemkov in jo neposredno od-

pošilja c. kr. davčnemu uradu, ali pa jo dotični davčni zavezanec sam plačuje. V zadnjem slučaju se morajo rentnini podvrženi dohodki zaradi odmere davka v določenem roku napovedati davčnemu oblastvu.

Rentnino potom odtegovanja c. kr. davčnemu uradu plačevati pa so zavezane vse državne, deželne, okrajne in občinske blagajnice in oni zavodi, ki morajo javno pokladati svoje račune. Rentnino potom odtegovanja je plačevati vsako četrtletje in sicer najkasneje do 14. dne po preteku tega četrtletja; rentnino, ki se odmerja na podlagi napovedbe, pa 1. rožnika in 1. grudna vsakega leta, torej v polletnih obrokih. Za plačevanje te zadnje rentnine dobe davčni zavezanci od davčnega oblastva plačilne naloge. Na novo v davčno dolžnost vstopivše osebe se praviloma obdačujejo s pričetkom prihodnjega leta; tiste osebe pa, katere so že obdačene in so se samo priselile iz drugih krajev, plačujejo davek nepretrgoma ter morajo svoj prihod naznaniti tekom 14 dni davčnemu oblastvu in ob enem položiti davčno napoved. Davčna dolžnost vgasne, če se kdo izseli iz ozemlja, za katero velja davčni zakon, ali pa če umre, z nastopom prihodnjega meseca. Da se pravočasno odpiše davek, treba izselitev ali smrt naznaniti tekom 14 dni davčnemu oblastvu. Druge premembe, katere nastanejo med davčnim letom na rentnini podvrženih dohodkih ali pa v osebnih razmerah davčnega zavezanca, se vpoštevajo šele z nastopom prihodnjega leta.

Tisti dolžniki, kateri so po zakonu zavezani plačevati rentni davek potom odtegovanja od rentnini podvrženih izplačil, so odgovorni za pravilno izračunanje in pravočasno odpošiljatev rentnega davka na c. kr. davčni urad. V slučaju zamude morajo plačevati zamudne obresti. Zakon določa natančneje obseg zastavnih pravic za rentnino na dotičnih dohodkih in prejemkih. Priziv proti odmeri davka je dopuščen na deželno finančno oblast.

Osebnno dohodnino mora v obče plačevati slehern državljani glede vseh svojih dohodkov in prejemkov, tujec pa glede tistih svojih dohodkov ali prejemkov, ki jih dobiva iz ozemlja, za katero velja novi davčni zakon. Dohodki in prejemki, ki jih dobivajo stanovniki v tuzemstvu iz inozemstva, se tudi obdačujejo, če ni dokazano, da se davek od njih plačuje v inozemstvu. Oproščeni od dohodnine so cesar, člani cesarskega dvora glede apanaž, imejtelji reda Marije Terezije, vojaških svetinj za hrabrost glede užitka iz tega naslova, vojaki glede njih prejemkov v aktivni vojaški službi in končno vsaka oseba, katere vsi dohodki in prejemki skupaj ne znašajo več kot 600 gld. na leto.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Slovenski pravopis. Visoko naučno ministerstvo je naročilo g. okrajnemu šolskemu nadzorniku prof. Fr. Levcu v Ljubljani, naj na podstavi Pleteršnikovega slovarja sestavi knjižico o slovenskem pravopisu, poleg tega pa tudi končno veljavno določi vse tiste slovniške oblike, ki se doslej pišejo v našem jeziku ali očitno napačno, ali pa na razne načine. Prof. Levce se je odzval temu častnemu naročilu, in njegov „Slovenski pravopis“, ki izide v c. kr. zalogi šolskih knjig, bode te dni na Dunaju dotiskan. Knjižica obsega deset tiskovnih pol ter razpravlja o nastopnih stvareh: Prvi del: Glasoslovje: Glasniki. — Kako izrekamo in pišemo soglasnik l. — Kako delimo samoglasnike in soglasnike. — Premembe na samoglasnikih. — Premembe na soglasnikih. — Drugi del: Oblikoslovje: Sklanjatev samostalnikov. — Sklanjatev osebnih in krajnih imen. — Sklanjatev in stopnjevanje pridevni-

kov. — Zaimek. — Glagol. — Tretji del: Debloslovje: Tvoritev samostalnikov in pridevnikov s priponami. — Tvoritev izposojenih glagolov na — ieren. — Besede, sestavljene s predlogi *iz-, s-, u-, v-, vz-*. — Kako obrazimo tuja (grška, latinska, nemška, madžarska, italijanska, francoska, španska, portugalska, angleška in slovenska) lastna imena. — Četrty del: Besedni red v stavku: Glagol. — Naslovice. — Peti del: Pravopisna pravila: Katere besede pišemo z veliko začetnico. — Kako pišemo sestavljene besede. — Kako delimo ali razstavljamo besede na zloge. — Kakšna znamenja nam rabijo v pisanju posameznih besed (naglasna znamenja itd.). — Šesti del: Ločila. — Tem pravilom je dodejan slovarček, ki našteva vse besede, o katerih govore spredaj pravila, in pa takšne besede, ki se zdaj navadno napačno pišejo. Gotovo to prepotrebno knjižico z veseljem sprejmo ne samo učitelji ampak sploh vsi, ki se pečajo s slovenskim pisanjem.

Učni načrti — (Lehrpläne) s slovenskim in nemškim besedilom in sicer: 1.) Učni načrt za nerazdeljene enorazredne ljudske šole z vsednevnim poukom. — 2.) Učni načrt za razdeljene enorazredne ljudske šole s poldnevnim poukom. — 3.) Učni načrt za nerazdeljene dvorazredne ljudske šole z vsednevnim poukom. — 4.) Učni načrt za razdeljene dvorazredne ljudske šole s poldnevnim poukom. — 5.) Učni načrt za trirazredne ljudske šole z vsednevnim in poldnevnim poukom v I. in II. razredu. — 6.) Učni načrt za štirirazredne ljudske šole, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet. — 7.) Učni načrt za petrazredne ljudske šole, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet. — 8.) Učni načrt za šestrazredne ljudske šole, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet. — 9.) Učni načrt za sedemrazredne ljudske šole, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen predmet. — 10.) Učni načrt za osemrazredne ljudske šole, v katerih se drugi deželni jezik poučuje kot obvezen učni predmet.

Načrti so razglašeni na podstavi visokega ukaza c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk z dne 10. listopada 1884. l., št. 20691, z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 25. kimovca 1886. leta, št. 2439. iz 1884. leta.

Vsi učni načrti se dobivajo v Ig. pl. Kleinmayrjevi & Fed. Bambergovi knjigotržnici v Ljubljani in sicer za eno in dvorazrednice po 25 novčičev in za tri-štiri-pet-šest-sedem- in osemrazrednice pa po 30 novčičev, po pošti pa 3 novčiče več za vsak načrt.

L. 1893. sem poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ dne 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca „o čitanju“ (glej Učit. Tov. št. 7. l. 1893!) Takoj na uvodnem mestu sem izpregovoril te-le besede: „Za ljudsko šolo in posebno za ljudsko-šolskega učitelja je predpisani učni načrt temeljni zakon za pouk. Učni načrt določi za vsak predmet zmoter, kojega si naj učitelj prizadeva doseči ter razdeli učno stvarino na posamezna šolska leta in oddelke. Dolžnost vsakega učitelja je, da se ob učnem načrtu in posebno še ob učnem zmotru vsakega predmeta natančno pouči, da potem lahko z mirno vestjo odgovori na vprašanja: kaj in koliko moram učiti iz tega ali onega predmeta.“

Da je pa učitelju mogoče se ob učnem načrtu, odnosno ob učnem zmotru vsakega predmeta natančno poučiti, mora imeti pri rokah „učni načrt“; skušnija me pa uči, da prav tega najpotrebnejšega, temeljnega zakona za pouk učiteljstvu na Kranjskem nedostaja — — —

Z „učnimi načrti“, ki so ravnokar izišli, je to vprašanje rešeno, in zato sem prepričan, da bo kranjsko učiteljstvo hlastno seglo po njih.

Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih I. del: Kvačkkanje. Spisala Pavla pl. Renzenberg. Ljubljana 1897, Kleinmayr & Fed. Bamberg. Cena broširanemu izvodu 1 K 40 h, vezanemu pa 1 K 80 h.

To izborna učna knjiga, ki je prišla na svetlo meseca grudna l. l. in o kateri smo govorili nadrobneje že v letošnji 2. številki našega lista, je vis c. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk potrdilo, da se sme rabiti kot

učna knjiga na c. kr. ženskih učiteljskih, na kojih se poučuje ta predmet v slovenskem učnem jeziku. To potrjenje bodi spretni pisateljici bodrilo, da se čimpreje loti II. dela ženskih ročnih del!

—mm—

Volaričeve skladbe. Prerano umrli slovenski učitelj in skladatelj Hrabroslav Volarič je zapustil poleg desetih zvezkov že izdanih skladb v rokopisu še nepričakovano veliko število kompozicij, ki bodo obsegale v tisku vsaj še deset novih snopičev samospevov, moške in mešane zборе, klavirske točke, zборе z orkestrom ter cerkvene skladbe. Slovenskemu, za glasbo se zanimajočemu občinstvu bode z izdajo teh skladb nedvomno prav posebno ustrezno, saj je bil, kakor znano, pokojni Volarič eden najnadarjenejših, a tudi najplodovitejših domačih skladateljev, odlikujočih se z izredno izvirstnostjo in pristno slovenskim glasbenim značajem. Z veseljem pozdravljamo torej ukrep pokojnikove g. vdove, da založi vse Volaričeve kompozicije. Da izidejo v popolni umetniški obliki, nam je porok ime izdajatelja, g. koncertnega vodje Jos. Čerina. Kompozicije bode prodajal g. A. Gabršček; I. zvezek izide koncem mal. srpana.

„Slovenske knjižnice“ je izšel nov zvezek, ki obsega v snopičih 69—72 jako zanimive potopisne črtice po Rusiji. G. Ljudevit Stiasny, učitelj v Radovljici, je bil šel s kolesom ogledat si Rusijo, in sad njegovega potovanja bode lepa knjiga z naslovom „V Petrograd“. Drugi del te knjige bode izdal marljivi g. Gabršček dne 15. mal. travna v dvojnatem snopiču „Slov. knjižnice“. — Slovenci Ruse in Rusijo vse premalo poznamo. Vse svoje motno znanje zavzemamo večinoma iz nemških, navadno sovražnih židovskih virov, ki vedó povedati o Rusiji samo najslabesje ter lažejo in pretiravajo v svoji slavofobski zagrizenosti kolikor morejo. Ruščino zna le bore majhno število Slovencev, ki se morejo iz ruskih knjig in časnikov preveriti, kako krasen, zdrav in moder je največji in najznamenitejši narod slovanski, kolike krasote in bogastva krije v sebi rusko carstvo. Veseli nas torej prav posebno, da se je lotil g. Stiasny popisa Rusije in njenih prebivavcev, s katerimi se je seznanil natančno na svojem potovanju. Naj bi ta knjiga budila in širila med Slovenci ponos slovanski ter ljubezen do bratov Rusov!

Novo slovenske oglednice so ravno sedaj izšle v Celovcu. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Risane in tiskane so jako lepo in predstavljajo v okusno sestavljeni skupini, katero prepleta lipovo vejčje, slovensko narodno šolo v Velikovcu, vojvodski prestol na Gosposvetskem polju in spomenik celovškega zmaja s slovenskim junakom Blagoco; torej pomenljive spomenike iz raznih dob, ki kažejo na slovensko pravljico davno minulih časov, na boljšo narodno preteklost in na upapolno sedanost in bodočnost. Dopisnice nosijo tudi znana Gregoričeva verza:

„Orodje v desni, v levi meč
Svoj dom gradimo se boreč!“

Tiskane so v peterih barvah, namreč: rdeče, modro, svetlo-zeleno, temno-zeleno in bronasto-rjavo. 1 komad stane 5 novcev. Zeleti je, da bi se te dopisnice kolikor mogoče razširile ne samo radi porabe čistega dobička, ampak naj služijo tudi kot agitacijsko sredstvo. Sličnih nemško-narodnih dopisnic kar mrgoli. — Torej, rodoljubkinje in rodoljubi, čitalnice, pevška i. dr. društva, sezite po njih! Prosimo tudi, da bi dopisnice prevzel v vsakem večjem kraju kdo v razprodajo. V ta namen naj se blagovoli pismeno obrniti na gosp. M. Županca v Celovcu, Paulitschgasse 7. Trgovci, trafikanti i. t. d. naj tudi naznanijo, koliko hočejo imeti popusta. Dopisnice se dobijo le proti predplačilu ali pa po poštnem povzetju. Tem dopisnicam se pridružijo v kratkem času še druge z drugimi predmeti.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Č. g. Josip Švigelj, kapelan v Poljanah nad Škofjo Loko, 3 K, katere so darovali trije turisti na Črnem Vrhu. Obenem se je obrnil č. g. kapelan na odbor s prošnjo, da se mu pošlje knj. kr. podr.

v razpečavanje. Bog živi vrlega učiteljskega prijatelja in mu povrni stotero, kar stori v prid učiteljskih sirot! G. Fr. Stelé, uradnik v Št. Petru na Krasu, nabral v veseli družbi 2-28 K; g. J. Janežič v Dobu, nabral v veseli družbi 4-16 K; g. Kriša v Ivanjem Sela nabrala 4 K, katere sta darovala Ljubljancina gg. Belé in Repič; g. Ivan Resman, načelnik želez. postaje v Zalogu, pisateljsko nagrado pri „Ljubljanskem Zvonu“ 10 K. Živel vrli prijatelj slovenskega učiteljstva! G. J. Furlan, učitelj v Ljubljani, 1-20 K; g. F. Galè, učitelj v Ljubljani, 60 h; g. H. Petras, učitelj v Ljubljani, 1-20 K; g. J. Režek, učitelj v Ljubljani, 1-20 K; g. R. Vrabl, učitelj v Ljubljani, 60 h; g. E. Gangl, učitelj v Ljubljani, 1-20 K; g. Ivan Kerne, nadučitelj v Gor. Logatcu, 10 K.

Želja Njegovega Veličanstva. Presvetli cesar praznuje letos petdesetletnico Svojega vladanja. Radi tega se bodo ob raznih prilikah vršile najraznovrstnejše slavnosti. Kakor poroča uradna „Wiener Abendpost“, je pa želja Njegovega Veličanstva, da se opusté hrupne veselice in slavnosti ter naj se narodi rajši spominjajo Njegovega jubileja z dobrodelnimi nameni, s čini ljubezni do svojega bližnjega.

Cesarjev jubilej. „Wiener Zeitung“ piše, da Njeg. Veličanstvo, želeče, da se jubilej proslavi le z dobrodelnimi čini, odklanja zahvaljevaje se kakoršnakoli si bodi udanostna darila.

Najvišje odlikovanje. Nj. Veličanstvo je podelilo okr. šolskemu nadzorniku g. Josipu Culotu naslov šolskega svetnika, ne da bi mu trebalo plačati takse.

† **Peter Cebin**, učitelj v p. je dne 22. sušca v Ljubljani umrl. Pokojnik je bil trpin v pravem pomenu besede. Zadnji čas je služboval v postojinskem okraju. Upamo, da nam kdo, komur je znano njegovo življenje, spiše natančen nekrolog o njem. N. v m. p.!

Umrl je v Rudolfovem g. Josip Kraus, bivši učitelj. N. v m. p.!

Izpitni učne usposobljenosti se bodo pričeli pri ljubljanski komisiji dne 2. vel. travna ob 8. uri zjutraj. Prošnje je vlagati do 24. mal. travna.

Iz odbora „Slovenskega učiteljskega društva“. Na dnevnem redu je bila regulacija plač. Sprejme se predlog tajnikov, izreči pismeno zahvalo onim p. i. gg. deželnim poslancem, ki so si pridobili posebnih zaslug za izboljšanje gmotnega stanja kranjskemu učiteljstvu. Dotične zahvale, katere je prinesel g. tajnik E. Gangl s seboj že spisane, je odbor enoglasno odobril in so se še isti dan odposlale gg. poslancem Fr. Višnikarju, kot poročevalcu finančnega odseka, Fr. Povšetju, kot poročevalcu deželnega odbora, dr. Iv. Tavčarju, kot načelniku kluba narodnih poslancev, županu Iv. Hribarju, ki se je posebno zavzel za ljubljansko učiteljstvo in dr. A. Schafferju, kot zastopniku nemške stranke.

Sklenilo se je dalje, da se odbor po deputaciji, obstoječa iz gg. predsednika, tajnika in urednika, pokloni in izreče zahvalo ekselenci g. baronu Heinu, g. dež. šol. nadzorniku J. Šumanu, g. vladnemu svetniku J. Merku, g. deželnemu glavarju O. Deteli in g. županu ljubljanskemu Iv. Hribarju.

Sprejel se je enoglasno predlog urednika Dimnika, uložiti na vis. c. kr. dež. šol. svet prošnjo, da bi visokosti blagovolil pri sestavi statusa upoštevati leta po prebitem izpitu učne usposobljenosti in ne šele leta po def. nameščenju — če že ni mogoče uštevati let od začasnega nameščenja.

Iz „Vdovskega učiteljskega društva“. Prošnji nekega uda za podporo odbor na podstavi društvenih pravil ni mogel ugoditi. — V društvo se sprejmeta gg. J. Petrič in R. Ziegler.

Sprejme se predlog g. Dimnika, da bi društvo v proslavo in spomin na 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. zvišalo letne podpore učiteljskim sirotam. Gosp. predsednik Režek je mnenja, da bi dobivale sirote po

očetu in materi v prihodnje po 100 gld. in sirote po očetu pa po 30 gld. na leto. Predlagatelj Dimnik se poveri, da poroča o tej točki na prihodnjem občnem zboru. G. blagajnik Cepuder omeni, da se toliko prav lahko stori za sirote v proslavo cesarjeve 50letnice, ker so društvene gmotne razmere precej ugodne.

Za slovenski šolski muzej je poslalo mariborsko učiteljsko društvo 10 gld. Savinjska posojilnica v Žalcu 5 gld. Nekatera društva so še na dolgu. Prosimo, da se odzovejo čimpreje.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani. V nedeljo, dne 3. mal. travna 1898. l. ob 5. uri popoldne v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“ tretji redni koncert pod vodstvom koncertnega vodje gospoda Josipa Čerina. Pri koncertu sodelujejo: gdč. Mira Dev (sopran), gospa Julija dr. Ferjančičeva (alt); gospodje Anton Razinger (tenor), dr. Bela Stuhec (bariton), Pavel Lozar (bas), Hilarij Benišek (klavir), Karel Hoffmeister (harmonij); pevski zbor in orkester „Glasbene Maticе“ in sl. godba c. in kr. pešpolka Leopold II., kralj Belgijcev št. 27.

Vspored: Joh. Seb. Bach: Pasijon po sv. Matevžu, oratorij v dveh delih za soli, dvojni mešan zbor, dva orkestra, klavir in orglje Besede sv. pisma po evangelistu Matevžu, cap. 26. in 27., priredil Anton Funtek. Osebe: Evangelist g. A. Razinger; Jezus, Peter, 1. duhoven g. dr. Bela Stuhec; Judež, Pilat, 2. duhoven g. P. Lozar, 1. dekla, Pilatova žena gdč. M. Dev; 2. dekla gospa J. Ferjančičeva.

Cene prostorom: Sedež I. do III. vrste à 2 gld.; IV. do VII. à 1 gld. 50 kr.; od VIII. vrste naprej in na galeriji à 1 gld. — Stojišča à 50 kr., dijaške in garnizijske vstopnice à 30 kr. — Vstopnice se dobivajo v prodajalnici g. J. Lozarja na Mestnem trgu, na večer koncerta pri blagajnici. P. n. gg. naročniki naj se blagovolé za svoje sedeže z legitimacijami zgledati v prodajalnici g. J. Lozarja. Tekst à 10 kr.

Premembe pri učiteljstvu na Štajarskem. Gospod Franc Lorber, učitelj v Rečici je dobil nadučiteljsko mesto pri Sv. Florijanu (Rogatec), g. Franc Serajnik, podučitelj na Ptujski gori pa učiteljsko mesto v Št. Jurju ob Pesnici. — Na svojih mestih so stalno nameščeni podučitelji, oziroma podučiteljice in sicer: gdč.: Ivana Gherbaz v Št. Petru pod Sv. Gorami, Melanija Premšak na nemški šoli v Vojniku, dalje gg. Jakob Preindl v Hočah, Karel Unger na utrakvistični šoli v Brežicah in Silv. Košutnik pri Dev. Mariji v Brezju. Suplent v Selah, g. Ivan Klemenčič pride v Cirkovce. Gospa Marija Pečar je dobila mesto učiteljice ženskih ročnih del pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., gospa Elizabeta Jug pa enako mesto pri Dev. Mariji v Brezju.

Pospešitev skupnih šolarskih izletov. V šte. 6. letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ vpraša gospod kolega Korošec, če bi ne bilo možno doseči tudi pri nas glede šolarskih izletov enakih olajšav, kakor jih dovoli „priv. avstr.-ogerska drž. žel. družba.“

Meni je že precej dolgo znano, da imajo tudi „c. kr. avstrijske državne železnice“ v knjigi: „Reglementarische Bestimmungen und Tarife für die Beförderung von Personen etc.“ na strani 66. odstavek, ki se glasi dobesedno tako-le:

e) Für Schulausflüge, Schülern und Schülerinnen aller das Öffentlichkeitsrecht genießenden Lehranstalten wird bei gemeinschaftlichen, unter Aufsicht der Lehrer unternommenen Ausflügen in der II. und III. Wagenklasse bei den fahrplanmässigen Personenzügen (Schnellzüge ausgenommen), ohne Rücksicht auf die Entfernung und auf die Anzahl der Theilnehmer, eine 50% ige Ermässigung der normalen Personenzugs-Fahrpreise bewilligt. Die gleiche Begünstigung genießt auch das begleitende Lehrpersonale. Anmeldungen solcher Ausflüge sind unter gleichzeitiger Legitimierung mindestens 24 Stunden vorher an die betreffende Ausgansstation zu richten.

Ker je mogoče, da te olajšave še mnogim tovarišem niso znane, prosim Vas, da blagovolite objaviti citirani

odstavek, če Vam to dopušča prostor; ali pa da vsaj omenite knjigo, iz katere sem ga posnel in kojo je lahko dobiti na vsaki železnični štaciji. — Z odličnim spoštovanjem ter kolegialnim pozdravom
J. Medič.

Borba med učitelji in učiteljicami na Češkem. Na Češkem izpodrivajo učiteljice učitelje iz deklških šol, pa učitelji se krepko upirajo.
Zc.

Praktična zamena. Učitelj iz mesta pošlje svoje dete v starosti 6 do 12 let na deželo kolegi, kateri najprej temu oskrbi, da se dete telesno okrepča. Učitelj z dežele pa daj svoje starejše dete kolegi v mesto na študije in rad daj nekaj nagrade, ker je v mestu hrana za starejšega dražja. Naša kolegialnost se pokaže na tak način resno in istinito; pomagajmo si vzajemno deci svoji v korist. Tukaj bi radi takoj to izvršili, vsled tega se pozivlja in naznanja, da voljno k vzajemnemu pripomore tajnik osrednjega društva V. Beneš. Vrševice. (Po „Českem Učitelju“). — Tovariši, posnemajmo češke učitelje. Ali bi se pri nas ne moglo kaj takega vpeljati v Ljubljani, Trstu, Gorici, Celovcu, Celju, Mariboru itd. Poskusimo v Ljubljani! —
J. K.

Jubilejni koncert

v proslavo 50 letnice cesarjevega vladanja.

Oglašenci: Pavla Flis, učiteljica; Terezija Kordiš, učiteljica; Mici Kordiš, učiteljica in Viktorija Götzl, učiteljica, vse v Žalcu; Zinka Kovačič, učiteljica v Petrovčah; Janko Skrbinec, nadučitelj in Ivanka Dolinar, učiteljica, oba v Višnji gori; Ivan Kocijančič, učitelj na Holmcu; Albert Sitsch, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Jos. Kostanjevec, nadučitelj na Premu; Amalija Kotlušek, učiteljica; Karel Wider, učitelj in Karel Javoršek, učitelj, vsi trije v Vipavi; Josipina Delkin, učiteljica; Ljubica Reichmann, učiteljica; Miško Kosec, voditelj in Fran Rakuša, učitelj, vsi na Ciril-Methodovi šoli v Trstu; Andr. Kmet, šolski vodja v Cerkljah; Štefan Primožič, šolski voditelj v Postojni; Josip Svjetličič, učitelj v Lupoglavi (Istra); Marija Thuma, učiteljica in Ivan Kernc, šolski voditelj, oba v Gor. Logatcu; Rudolf Zorè, učitelj v Komendi; France Grailand, učitelj v Mirni peči.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 178

m. šol. sv. Na mestni deklški osemrazrednici v Ljubljani je popolniti tretje, oziroma četrto, peto, sedmo, osmo učno mesto z zakonitimi službenimi prejemki.

Prošnje je vlagati po službenem potu do 25. mal. travna 1898 pri podpisnem šolskem oblastvu.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 24. sušca 1898.

Št. 428

o. šol. sv. Na enorazrednici v Velikem trnu pri Krškem razpisuje se služba učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, prostim stanovanjem in 30 gld. opravilne doklade.

Pravilno opremljene prošnje vlagati je predpisanim potem tu-sem do dne 20. mal. travna 1898. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 15. sušca 1898.

Listnica uredništva:

Gospod Jan Lego v Pragi: Blagovolite sprejeti našo najskrenejšo zahvalo na poslanih nam podatkih za „slovenski šolski muzej“. Mineralije, koje zbirate za naš muzej, bodo zopet nov dokaz Vaše velike naklonjenosti do slovenskega učiteljstva in znak češko-slovenske vzajemnosti. Bog Vas živi! — G. F. L. v K.: Zahvale „Narodni Šoli“ so se že preživele, zato jih nič več ne priobčujemo. Zdravi! — Predsedstva posameznih okr. učit. društev prosimo, da nam blagovolé poročati, kako

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.

Lastnik in založnik: „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“; tisk R. Milčeve tiskarne v Ljubljani.

nameravajo slaviti cesarjevo 50letnico. — Tovariše, ki so morali zaradi vojaščine prekiniti študije na učiteljsku za tri leta, prosimo, da se javijo z obratno pošto pri odboru „Slov. učit. društva.“ — G. M. P. v V.: Hvala lepa! — G. A. A. v Ljubnem: O zadevi F. Grošeljeve oporoke, oziroma zapuščine smo se posvetovali s tukajšnjim odvetnikom g. dr. Iv. Tavčarjem; rekel nam je, da na ves užitek, o kojem je govor v oporoki pod št. III, V. in VI, ima pravico t. č. učitelj v Ljubnem in da je absolutno nedopustno, da bi se ta užitek uporabljaj za stvarne šolske potrebščine ali v kak drug namen. Svetoval je, da se obrnete na vis. c. kr. dež. šol. svet s prošnjo, da reši to stvar v zmislu oporoke, katero morate, seveda, prošnji priložiti. Zdravi! — G. Premec: Prejeli ob zadnji korekturi. Priobčimo v 12. številki. Srčna hvala in iskreno pozdravilo!

J. Giontinijeva knjigotržnica v Ljubljani

priporoča

ravnokar izišle

Pôle s podobami za šolo in dom

Serija I. obsega 25 pol

in velja v lepi mapi 1 gld. 60 kr.

Ista priporoča p. i. krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom po vseh kranjskih šolah dovoljene

Grubbauerjeve šolske zvezke

katerih ima s predpisanimi liniaturami vedno dovolj v zalogi.

100 zvezkov I. vrste velja z 8 listi 1.50 gld. in z 6 listi pa 1.30 gld.; 100 zvezkov II. vrste velja 85 novč. in 100 zv. III. vrste pa 70 novč.

 V prid „Učiteljskemu konviktu“ dajem posebni rabat 5 0/0.

Podpisane priporoča čast. tovarišem in čisl. tovarišicam ter slav. krajnim šolskim svetom sledeča svoja delca:

1. Zabavna knjižnica za mladino; izišlo do sedaj 7 zvezkov à	15 kr.
2. Stariši, podpirajte šolo!	12 „
3. Štirideset napevov za šolske pesmi (najnovejše delce)	25 „
4. Peronospora ali strupena rosa	12 „
5. Jezikovae napake učencev ptujskega glavarstva	10 „
6. Šaljivi Jaka; dva snopiča à	25 „
7. Zlate jagode,	65 „

Knjižice od številke 1 do 6 se naročajo pri pisatelju, delci pod številko 6 in 7 pa pri Ljubljanskih knjigarjih J. Giontiniju in Kleinmayr & Bambergu. „Narodne legende“, ki so mi že pred par leti docela pošle, izidejo v kratkem v novi obliki pri gospodu J. Giontiniju v Ljubljani.

Anton Kosi,

učitelj v Središču (Štajersko).